

AUGUSTIN CUPȘA

3 300 de perechi de palme

Augustin Cupșa

3300 de perechi de palme

Roman

Editori:

Silviu Dragomir

Magdalena Mărculescu

Vasile Dem. Zamfirescu

Redactare:

Carmen Eberhat

Design și ilustrație copertă:

Andrei Gamaș

Director producție:

Cristian Claudiu Coban

Dtp:

Dan Crăciun

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CUPȘA, AUGUSTIN

3300 de perechi de palme : roman / Augustin Cupșa. - București :

Editura Trei, 2025

ISBN 978-606-40-2838-9

821.135.1

Copyright © Editura Trei, 2025

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-2838-9

*Totdeauna a fost acest viuet,
această frenezie totdeauna...*

Saint John Perse, *Exil*

*În memoria lui Constantin Soreanu,
bunicul meu, autorul istoriei sale*

I.

De pe povârniș, pietre mici și rotunde se desprindeau și se rostogoleau printre ferigi și buruieni, pe un perete de pământ, retezat oblic, și o puderie de puncte albe alunecau într-un hău din care lumina se retrăgea odată cu aburii după-amiezii, mici spirale boțite, ca dintr-o pastă de argilă care se uscase și se sfărâmasese, lăsând în pereții lor cratere minuscule. Gămăliile nu erau, de fapt, pietre, știa fără să fi fost nevoit să caute pe Google, era vorba de fosile, cochilii de moluște din etajul Levantin, distincția era importantă, deși, pentru ceilalți, pentru navetiștii care treceau pe șosea în mașini, grăbiți să se întoarcă acasă, pentru sătenii cu sau fără treabă, cu câte o roabă sau câte un hârleț, răsfirați de-a lungul drumului, și chiar și pentru srilankezii din cabinele excavatoarelor cu geamuri aburite, care se încăpățâneau să înfigă cupele cu dinți de oțel în noroi cu câteva minute înainte de sfârșitul turei, diferența nu avea nicio relevanță. Utilajele erau acolo ca să răscolească pământul, să facă gropi adânci în care mai devreme sau mai târziu urma să se toarne ciment, pentru ca la marginea pădurii de stejari să se înalțe case de vacanță, case de weekend, case cu grădini și curți cu grătare de cărămidă, case cu mese de sticlă pe care se trăgeau

liniuțele de *cox* cu fete de liceu care dansau în chiloți liliachii, cu buzele vinete și sfârcurile aproape negre în lumina fluorescentă a neanelor, printre bărbați burtoși de prin părțile locului și camarazi americani sau italieni, la fel de burtoși și de înfometăți, case de vânătoare noi și nu prea frumoase în liziera pădurii, ocupând câteva parcele din suprafața lăstărișului, unde, pe vremuri, rânduri de ceri și de fagi fuseseră puse la pământ noaptea, când zgomotul drujbelor își făcea drum spre stele.

Mai demult, privise din depărtare pădurea cocoțată pe dealurile din jurul orașului, vara — un brâu de culoarea malachitului, toamna, o bandă de granit și de doliu, după ce frunzele se scuturau și ploile făceau șiroaie pe pante, o văzuse și de aproape, când mergea cu bătrânul să adune plante pentru ierbar și cochilii de moluște, fără defecte, în eprubetele compromise de la laborator. După ce a plecat de acasă, n-a mai știut nimic de pădure, rânduri de zăbrele în jurul unui teritoriu pierdut, din care nu mai reușea să recunoască decât mirosul de frunze putrede și de humă, l-a aspirat din nou, odată cu aerul rece, și o mângă fină i-a coborât din cerul gurii de-a lungul gâtului.

În apropiere de oraș a tras de volan și a intrat cu mașina printre copaci, fără să-i mai dea explicații fetei. Era un moment bun să oprească și să privească locurile cum o făcuse pe vremuri, iar ca să descoperi un lucru din trecut trebuie să te dezbari de emoțiile amintirilor, să fii cât se poate de lucid, de preferat, cinic. Foarte devreme, încă din timpul anilor de studiu, realizase că cinismul era chiar mai important decât memoria, pentru ceea ce avea de făcut, sau, mai bine spus, cinismul era esențial pentru conservarea rezervației naturale a memoriei. Scopul unui documentar era să găsească lucrurile și faptele așa

cum fuseseră ele, chiar dacă realizatorul păstra varianta inițială doar pentru el, iar celorlalți le servea o piesă de montaj, un surrogat de realitate, în timp ce adevărul se ascundea în trecut la fel ca fosilele de moluște, îngropate în pământ, cochilii murdare de noroi și nu prea plăcut mirositoare.

În josul pantei JCB-urile cu carcase galbene făceau ultimele eforturi înainte să se întunece, se învârteau și scoteau sunete stridente atunci când dădeau cu spatele, iar senzorul de distanță le semnaliza câte un bolovan sau câte o movilă, își zdrăngăneau brațele metalice și răsturnau fără pauză, în remorca unui camion, grămezi de pietre și de cochilii prinse în bulgării de pământ, vreascuri umede și frunze ce putreziseră sub zăpadă, puțină câtă fusese până la sfârșitul iernii.

Fata și-a schimbat obiectivul de perspectivă cu unul pentru detaliu, așa încât să vină mai aproape de cochiliile ce se trezeau dintr-odată scoase din întuneric, cu rânjelele sparte către lumină, o lumină pe care nu o văzuseră nici atunci când fuseseră în viață, poate că memoria lor rudimentară o fixase ca pe o temperatură plăcută a mediului, o zonă de confort, energia favorabilă înmulțirii, nimic mai mult, apoi memoria se transformase într-un punct de calciu, iar punctele de calciu se uniseră într-o spirală ce amintea de o mare dispărută, la fel ca vuietul valurilor în corpul răsucit al scoicilor de pe plajă. S-a uitat la ciuful ei de băiat și la perciunii în colț, care îi mărgineau urechile ascuțite, de culoarea cărămizilor stropite de ploaie, un profil incert și atrăgător, de băiat sau de fată, cum își ținea un genunchi în pământ și pe celălalt, flectat, își odihnea coatele, ascunzându-și fața cu aparatul de fotografiat.

Cu mâinile în buzunare, el a răscolit pământul cu vârful bocancului, rostogolind o piatră lucioasă, apoi s-a uitat din nou la oamenii care își făceau treaba fără să fie preocupați de distincții aparent irelevante. Cum ar fi fost ca atunci când oprise pe marginea drumului să-i fi luat la întrebări? De ce credeți că vă găsiți aici? Cum vă simțiți într-o cabină de excavator? Vi se pare că această carcasă intermediază contactul dumneavoastră cu lumea? Cum vi se pare ospitalitatea românească atunci când lucrați fără carte de muncă? Credeți că dacă angajatorul nu vă plătește asigurările de sănătate și pensia e mai mult din cauza laturii sale dacice sau a celei romane? Sau e vorba de influența nefastă a scandinavilor asupra moldovenilor?

A izbit cu piciorul scoarța tare a unui stejar, brăzdată de crăpături, o investigație care ar fi ajuns într-un final la distincția dintre pietre și cochilii.

Acolo fusese cândva o mare, pe când Pământul părea ceva tihnit, o lume inundată, unde protozoarele și amibe — mai târziu, moluștele — își vedeau de treburile lor în tăcere, atrăgându-se sau ferindu-se unele de altele fără prea multe comentarii. După ce marea se retrăsese, pe pământul sărat se înălțase un mic cartier rezidențial, case înșiruite după o poartă care era înzestrată cu senzori de mișcare. Cadrul cu zăbrele aluneca pe șine în timp ce o lampă de avertizare se aprindea intermitent deasupra lui. Șoferii așteptau cu mâinile pe volane și fețele lor treceau din roz în portocaliu, odată cu fazele ledului. Din amintirea mării cenozoice nu mai rămăseseră decât ferigile drepte în lumina înșelătoare a zilei care scădea: părea blândă și dintr-odată urma să se retragă în spatele pădurii, lăsând frigul să pornească în urmărirea ei.

La un moment dat oamenii aceștia n-o să mai fie aici.

Apoi o să vină alți oameni să sape și o să găsească cochiliile unei civilizații dispărute: lustrele albe de la Ikea și clopoțeii de vânt feng shui, câte un manșon de plastic de la furtunul de stropit peluza, practic nedegradabil pe perioada unei epoci geologice. Sute de mii de piese din oțel, fațetate hexagonal, rămase de la o civilizație care a descoperit posibilitatea să-și monteze mobila cu imbusul.

Și-a scuturat tălpile bocancilor de firele de pământ, moi și pufoase, legate la un loc prin ațe albe, resturi de rădăcini care împânzeau solul în căutarea apei și a hranei la sfârșitul iernii, și s-a apropiat de fată, dar ea nu a mai răspuns, a continuat să tragă cadre, țac țac țac țac țac țac, aproape fără să se miște, poate doar o discretă rotație laterală a umerilor, ceea ce pentru un ochi neexersat ar fi fost o provocare să-și dea seama în ce fel ar fi ieșit diferite fotografiile la dezvoltare. Poate o nuanță mai deschisă a luminii, poate o văpaie care izbucnește în grosimea aerului, galbenă și portocalie, făcând să strălucească firele de praf când una dintre ultimele raze de soare șterge lentila din unghi închis. Poate o impresie de consistență mai dură a unei cochilii. Poate haloul de umbră, de pe o feastră a vilei din fundal, unde două siluete fac sex pe o comodă Gursken.

Obiectivul schimbă ochiul, îi spusese cândva în autobuz, când a remarcat cum se uita la anvelopa pe care o strângea pe genunchi, de fiecare dată când roțile de Otokar săltau peste gropile de pe Delea Nouă. Țasta a fost vreo 700 de euro.

Cum adică schimbă ochiul? Vezi altfel, vrei să zici?

Nu, vezi la fel, dar obiectivul îți arată ce vedea ochiul tău, a insistat fata.

Adică îi arată și celuilalt ce vedea ochiul tău.

Vezi ce *văzuseși* deja.

Poate chiar despre asta era vorba, să găsești un aparat care să-ți arate ce ai văzut *înainte*, cândva, și apoi ai uitat sau poate altcineva din neamul tău a văzut, iar tu nu ai acces decât la povestea unui contur, o imagine care nu se arată ochilor. Poate fata găsisese aparatul potrivit ca să vadă lucrurile, deși nu părea cu mult mai lămurită decât el sau nu voia să-i spună, în vreme ce el orbecăia. I se părea că au ajuns atât de departe de ce căutau la început, încât, fără să-și dea seama, a scos din nou telefonul din buzunar, de parcă în procesorul androidului se înregistra timpul pierdut pe traseu, și n-a fost nevoie decât ca ultima cifră de pe ecran să se schimbe sub ochii lui, un minut în plus, ca să tresară.

Hai, hai, să mergem!

Mă mai zorești mult? Tragi de mine ca de câine.

Credeam că tu ai tras de mine să venim aici.

Și asta facem. Suntem aici.

Nu știi sigur dacă asta facem. Mi se pare că stăm în pădure și nu suntem acolo.

Credeam că vrei să vezi situl arheologic.

Și acum ce facem? Fotografiem aerul?

Aerul e mediul și sensul luminii. Lumina face forma lucrurilor, iar forma produce la un moment dat sensul.

Nu-i invers?

După ce practici multă vreme forma, o să-i găsești sensul, i-a zis și a închis, cu un clic de abia auzit, diafragma aparatului.

Dinspre pădure, drumul se întorcea către sat, apoi, cam pe la mijlocul distanței, din șosea se desprindea un

braț, îngust , către cealaltă pădure, a lui Barbu. Mai demult, în spatele dealurilor și pe coamele lui năpădite de fagi și de goruni, se întindea un mare parc de vânătoare. Boierii și slugile lor, cu câini și gonaci, cu băieți cârpiți de somn și lihniți de foame, ieșeau în zori să doboare căprioare și cerbi cu crupele profilate prin aburii ceții și capetele aplecate, bocănind cu coarnele trunchiurile stejarilor. Acolo îl duseseră boierii pe Vlad Vintilă Vodă, la patru zile după ce îl făcuseră domnitor, și îl doborâseră cu flintele și cu pistoalele ca pe o ciută încolțită. Cea mai scurtă și mai ușor de uitat domnie a Țării Românești. Era mult după vremurile în care moluștele se lăfăiau în apa calduță, fără să aibă grija zilei de mâine.

Mai fusese cândva pe șoseaua din pădure, dar amintirea era vagă, mai degrabă strălucirea neclară a unei foițe de staniol care învelise cândva o bomboană, pusă pe genunchi și netezită cu unghia până când fiecare încrețitură devenise un ricoșeu împotriva razelor de soare. Pe atunci stătea în dreapta, învăluit de mirosul de plastic al bordului, de Assos și de *after shave* al tatălui, care ținea cu amândouă mâinile volanul și avansa printre șirurile de fagi înclinați ani la rând de vântul de pe coline până ce ajunseseră ca niște diagonale care hașurau în gri lumina amiezii. Erau încă acolo, zăbrelele care împrejmuiau orașul.

La poartă au rămas pe un dâmb alungit care ar fi trebuit să marcheze limita teritoriului, cu roțile din față încălecând pragul, ca să nu alunece înapoi, în șosea, au stat și l-au așteptat pe portar să iasă din căsuța de cărămidă și să dea ocol mașinii. Prin geamul întredeschis, în mirosul de alcool scurs din borhot, i-a strecurat numele fostului coleg de liceu. I l-a spus paznicului cu aerul celui

care știe ce caută sau măcar știe că e așteptat de o persoană importantă din sanatoriu. Căinii adunați grămadă în jurul mașinii au așteptat și ei, cu cozile ridicate, au privit mișcarea barierei și, când mașina s-a urnit peste prag împrôșcând pietriș în urmă, s-au pus cu toții pe lătrat. Ei au stat cuminți, fata și-a aprins o țigară, până ce haita a adulmecat tabla, unii au lins petele de noroi de pe roți și, într-un final, au roit-o pe alee, către magazii.

Atunci au deschis deodată portierele și au traversat cu pași repezi aleea până la intrarea principală. Cei din urmă, potăile care fac gălăgie pe lângă dulăi și nu o iau niciodată în față, le-au prins mișcarea și, cu mârâieli și lătrături, i-au atras și pe ceilalți. Paznicul a ieșit din nou din gheretă, cu un par mai înalt decât el.

Naaa, boalăăă, maaarș d'aici!

Către pavilionul principal, aleea se lungea printre trunchiurile negre ale teilor și câțiva brăduți, mai exact niște tuia Smaragd care invadaseră țara prin anii 2000, înconjurau hotelurile cu profiluri de oțel și vitrine reflectorizante, benzinăriile și grădinițele pentru copii, în cele din urmă copăceii ajunseseră și în curtea sanatoriului pe care Charles Laugier îl ridicase pe dealurile de la marginea orașului, după ce bătuse la picior toate județele din sudul țării și ajunsesese la concluzia că nu ar fi fost loc mai potrivit și aer mai ozonificat pentru plămâni tuberculoșilor, decât această palmă de pământ din sudul sărac și înrăit al țării, cu un pedoclimat ca în Alpii Elvețieni.

Să nu vorbești cu nimeni și să nu atingi nimic, trage geamul sus, îi zisese taică-său pe vremuri, după ce oprise motorul și scosese cheia din contact.

Pe atunci vara de abia începea, aerul era călduț și galben, pacienții se foiau pe alee și se strecurau prin

grădină până la gardul de piatră de la șosea, care fusese ridicat inutil cu o jumătate de metru prin adăugarea unei plase de oțel cu ochiuri largi, își plescăiau papucii și duceau în palme mere mici și dulci din livadă ca să le ofere trecătorilor, după ce le scuipaseră din adâncul plămânilor și le neteziseră cu colțul pijamalelor, așa încât scuipatul cu bacili să se întindă pe coajă ca o peliculă omogenă.

Să nu vorbești cu nimeni și să nu atingi nimic, i-a repetat și el fetei.

Oricum se făcuse frig, bolnavii n-aveau voie să iasă pe afară. Doar câteva infirmiere împingeau pe un căruț masa de seară, zgribulite în halate de molton de culoarea coacăzelor putrede, își lipăiau saboții pe pavajul umed, de-a lungul gârduțului de ienuperi.

Fata și-a tras cureaua de la rucsacul camerei peste umăr și a luat-o înainte spre treptele de piatră, au intrat pe ușa principală, mirosul de clor și de respirații calde i-a luat în primire, un aer umed, colcăind de bacili tuberculoși, s-a gândit el, de un roșu-aprins, ca niște chișcari microscopici, ce se înfigeau în țesuturile plămânilor și de acolo sugeau viața și aerul amestecat cu sânge. Ca pe vremuri, corpul i s-a contractat și tensiunea i s-a descărcat într-o spuzeală de furnicăături.

Lângă dispersorul de dezinfectant, și-a spălat din abundență mâinile cu o soluție de clor diluată, nimeni nu ar fi putut să știe în ce proporție, apoi și-a pus două măști pe după urechi, una peste alta, și le-a apăsat marginile cu degetele, până când sârmele din tivul materialului i-au urmat conturul nasului și al obrazilor, și a tras cu coada ochiului ca să se asigure că și fata face la fel. Au grăbit pasul pe coridor.

În copilărie, ori de câte ori intra în spital, trebuia să evite rosturile dintre plăcile de gresie, să calce numai pe plăci, ca să scape neatins. Bolile veneau din toate părțile, de sub pragurile de lemn crăpate, de pe cimentul cu pietricele albe și negre, din colțurile de umbră ale tavanelor înnegrite de fum. Insomnia fatală familială, când nu mai dormeai până te stingeai pe picioare, cu ochii larg deschiși și împăienjeniți de vinișoare roșii și violet, boala Alpers sau Creutzfeld Jacobs — nu reușea să-i pronunțe numele, dar știa că ajungeai să-ți pierzi mințile de la niște vaci demente și mute, noaptea, cuibărit în spatele lui taică-său, le vedea cum o lua razna, cirezi întregi, sărind peste marginea paginilor pe care bătrânul le sublinia cu creionul roșu, dispăreau într-un hău de întuneric —, febra munților stâncoși, meningita, cu care te puteai alege dacă te scăldai într-un lac răcoros, sau tetanosul de la care mureai chircit, într-o cameră cu storiurile trase pentru că lumina provoca spasmul ochilor și chiar și o foaie de hârtie mototolită te făcea să tresalți de dureri, lepra care lăsa foițe pergamentoase de piele între filele cărților de împrumut, unde cititorii își sprijiniseră antebrațele și palmele, și alte boli pe care le descoperea în cărțile copiate la xerox, din care nu se mai putea extrage, era ca un abis care îl aspira, amenințările planau în aer, invizibile și totuși atât de crude, înșelătoare prin coloritul viu — violet de gențiana, roșu-fucsia, roz-palid, albastru de metil și verde-malachit — pe lamele de laborator, stafilococii care își datorau numele ciorchinilor de strugure, aducători de febră sau de moarte, bacili difterici, niște urechelnițe minuscule care se strecurau printre pliurile mucoasei faringelui și rămâneau ascunse în întunericul gâtlejului, mortale și ele, legionellele, pneumococii, chlamydiile

psittaci care colcăiau în scuipatul papagalilor, shigellele și toxinele lor care îi storceau pe bebeluși ca pe niște stafide, leishmaniile, plasmodium falciparumul din trompele țânțarilor, aducând accesele de friguri, și toate aveau și ceva cam rușinos sau măcar numai bun de reproșat, dovedă clară că oamenii aceia făcuseră ceva greșit.

Uneori trebuia să calce repede, repede, aproape să topăie de pe o placă pe alta, ca să nu se piardă de taică-său care mergea cu pași mari, se uita la colțul halatului care-și făcea loc printre celelalte siluete în alb și îl urmărea cu inima gata să-i sară din piept.

S-au grăbit să ajungă înainte ca doctorul să plece din secție. Din sens opus, câteva asistente, cu câte un dosar de carton la subraț, se fofilau de-a lungul pereților văruiți cu lavabil antibacterian, fără să le pună întrebări, drumul era liber, iar traseul părea mai ușor, gresia fusese înlocuită de un linoleum, se întindea ca o apă liniștită dintr-o parte în alta a culoarului, doar din când în când, în dreptul pașilor, izbucnea câte o tăietură fină de cutter sau o intervenție și mai puțin voită, acolo unde rola își consumase metrajul. A depășit obstacolele fără să-și regleze pașii. Acum mersul printr-un spital îi solicita mai degrabă atenția decât agilitatea. Doar respirația a început iarăși să-i rămână în urmă. Trebuia s-o smucească, ca pe un copil ținut de mână, și să se asigure că nu se rătăcește în urma lui.

În dreptul amfiteatrului au stat și și-au tras sufletul. Un val de transpirație, ca marginea de apă a unei piscine *infinity*, i se scurgea pe spate. Apoi bacilii au început să se cațăre spre umeri și gât, făcând să-i furnice șira spinării. S-a uitat la fată care îl privea la rândul ei cu ochii măriți

în orbite. Parcă aveau culoarea scoarței de salcâm, un pic mai catifelati, erau mai vii și mai întrebători. Altfel, când nu purta mască, figura ei exprima cel mai des prudența sau încruntarea.

S-au uitat amândoi la bărbatul aplecat deasupra pupitrului, nu-și dădea seama că era privit sau nu-i păsa, întorcea filele dintr-un teanc de foi de observație în timp ce mușca dintr-un măr pe care-l apuca și-l lăsa la loc pe tăblie, cu aceleași degete cu care atingea hârtiile. Doctorul avea părul mai rar în creștetul capului și burta întinsă până în muchia mesei, dar aerul indiferent era la fel de indiferent ca în curtea liceului, înconjurat de atâția gură-cască, ce ajunseseră să fie uitați. Pe atunci, el era gorila alungată din alt grup, care încălcase teritoriul masculului alfa. Șeful trebuia să le arate celorlalți cum stăteau lucrurile. Se duseseră în sala de sport, o sală înaltă, de vreo zece metri, cu coșuri de baschet într-un capăt și în celălalt, cu spaliere ridicate până la plafon, în care erau adunate colac funiile lungi, atârinate de șipci bătute în tavan. Cel mai puternic din grup a escaladat spalierele, apoi a început să suie, ca o omidă, odgonul și l-a îndemnat fără cuvinte să-l urmeze. N-avea decât să-l asculte, ceilalți băieți au rămas jos, cu capetele pe spate.

Sunt cel mai puternic din gașcă, a urlat tipul și a plesnit cu palma șipca din tavan când a ajuns primul sus, iar cei de jos au început să scoate sunete ca niște maimuțe mai tinere, cu brațe mai slabe.

Apoi șeful a strigat încă o dată și încă o dată, iar maimuțele beta, gama și delta l-au imitat.

De sus, podeaua sălii se vedea întinsă și bombată ca o lentilă uriașă pe care lumina o acoperea cu o poleială de aur. Vocile și râsetele lor plesneau cu ecou de pereți,